

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, Augustus' 27-dikén 1819.

Szent Ilona.

Az innét Londonba érkezett legújabb tudósítások Jun. 7-dikéig szollanak, 's az egész újság, mellyel Európa' várakozásának szolgálhat, az, hogy ott mostanság semmi újság nem történt; mindenek a' régi lábón állanak.

Az új házat Bonaparte' számára tüziesen épített a' Kormányozó Hudson Lowe, melyről ily tudósítást közöl a' Londoni Morning Chronicle: —

„A' Kormányozó egy időtől fogva nagyon szorgalmatos Longwoodban. Még tsak arra is nagy gondal vigyáz, hogy a' Bonaparte' új háza körül a' vas pallisadákat miként rakják-bé, mellyel naponként 500 ember foglalatoskodik, kik közzül napjára mindeniknek egy Schilling (valami 10 ezüst garas) zsoldja van. Mint gondolják, 8 vagy 9 hónapok alatt fog elkészülni a' ház. Bonapartéről oly keveset lehet most ezen szigeten hallani, hogy magoknak a' Tiszti Karoknak szintsen egyéb módjok arra, hogy affelől meggyőződhessenek, hogy Bonaparte egés-séges-é, vagy hogy ott van-é még, annál, hogy azon személlyektől megkérdezzék, a' kik őtet történetből az ablakban vagy a' billiárdos szalában láthatták. Mindenek, ha tsak meszszenéző üveges tső által tekinthettek is reá, tartoznak azt hirlelni felölle, hogy nagyon jó egészsége látszik lenni. Az a' 20-dik számú Regiment, melly a' tavaly oda küldetettnek felváltására Angliából nem régen

oda érkezett, még semmi szolgálatot nem tett ott; meg nem engedte a' Kormányozó, hogy Longwoodba strázsára mennyen, attól tartván, hogy a' Fogoly alkalmatosságot talál valami oly emberrel szollani, a' ki nem rég' ment oda Európából. Bertrandné Aszszonyság jól van, de ritkán mutatja magát, mint-hogy a' Kormányozó megparantsolta a' vigyázaton lévő Obersternek Odginnek, hogy akár hova veszi útját ezen aszszonyság, mindenütt nagyon vigyáztasson reá. — Mondják, hogy a' mostani Kormányozó Hudson Lowe, nem soká el fog hagyni bennünket, és *Sir Bourgham Georges* fog helyébe ide jöni, melly hirnek betelyesedését nagy nyughatatlansággal várjuk, mivelhogy az eddig gyakoroltott gyűlölséges systemával már nagyon megelégedtünk. Baxter Úr, a' Kormányozó Orvosa, kinek magának is már régen Orvosra van szüksége, elküldetett Európába, és mint gondolják, tudósításokat vitt az Anglus Országlószékhez. Az idegen újságoknak idevaló behozattatása most még sokkal keményebben tilalmaztatik, mint eddig; négy hónapoknak eltelte alatt nem láttunk többet kettőnél.“

Nagy Britannia.

Generális Bynk, kiről irtuk, hogy egy fegyveres sereggel *Manchester'* tájékára a' garbonczáskodó vidékeknek szemmeltartására küldtetett, ily napi parantsolatot botsátott a' maga fő hadi szállásáról Pontefraktból a' vezérlése alatt

lévő seregekhez: — „A' Király' és Con-
stitúció' ellenségei azon iparkodnak, hogy
az ő Királyi Felsége' seregei között láz-
zasztó irásokat botsáthassanak köz kézre.
Egy ezen gyáva emberek közzül mérész-
lett egy ilyen gyilkolástjovallo' irást a'
88-dik Regimentbe egy Káplárnak 's egy
köz embernek kezébe jádzani, mellyet
ezen hűséges katonák azonnal által ad-
tak a' magok' Kommandánsoknak. A' fő
vezér általjában tiz Güine aranyot (va-
lami száz ezüst forintot) ígér minden
katonának megjutalmaztatására, a' ki va-
lamelley lázasztó irásnak kiosztogatóját
elárulja. Arra is figyelmetesekké tétetnek
a' tiszt Urak, hogy a' rossz erköltsü em-
berek mindenféle színlés alatt pénzgyüj-
tögetésen iparkodnak, a' mellyek bűnös
célzásokra, egyebek között pedig külö-
nösen a' revolúziós irásoknak elterjeszte-
tésekre fordittatnak.“

Északi Amérika.

Augustus' 26-dika határozatott arra
(így szoll egy Amériikai levél), hogy a'
Floridáknak általengedtetése, vagy által-
nemengedtetése *Madridban* meghatáro-
zott módon kimondattassék. E' nem kön-
nyű munka a' Spanyol Országlószéknek,
mert oly környulállások közzé helyheztet-
te magát, hogy vagy Angliával vagy
Amérikával szükségesképpen özszeveszni
kénytelenítettik, pedig egygyik éppen oly
veszedelmes az ő plántabirtokaira nézve
mint a' másik. Egy Bostoni újság meg-
máig is abban a' vélekedésben van, hogy
ezen megerössítettést váró kötésben azok-
ra a' hazájokból elfutott Frantziákra néz-
ve, a' kik *Texas* tartományában meg-
akartak telepedni, hanem onnét az Észa-
ki Amériikai egygyesült Státusoknak Elöl-
ülője által eligazítottak, titkos czikke-
lyeknek is kellett találtatni. A' nevezett új-
ság úgy fejezi ki magát ezen tekintetben,
hogy ekképpen az Amériikai Országlószék

feláldozta ezen szerentsétleneket, csak hogy
célját elérhesse. Generális *Lallemand*,
ki ezt a' kis plánta népet *Texasba* meg-
telepítette vala, most néhány tisztjeivel
egygyütt *Ney - Yorkba* tartózkodik.

Hertzeg *Wellington* *Dovernél* hajóra
ült, hogy *Ostendénél* a' szározra ki-
szállván, útját onnét *Warschau* felé
vegye azon katonai nagy mustrákra, mel-
lyek ott tartatni fognak, 's a' mellyekre
ő *Sándor Császártól* meghivattatott.

Spanyol Amérika.

Chilinek *Conception* nevű része
még mind eddig a' Spanyolok' birtoká-
ban maradt vala, hanem már most a'
San Martin armádájának arra felé lett
közelgetése miatt ezt is az *Insurgensek'*
kezébe hagyta *Sanchez* nevű Spanyol
Generális.

Generális *San Martin* Proklama-
tziót intézett a' *Peru* béli lakosokhoz,
melyben hozzájok való közelgetését je-
lenti, 's tudtokra adja nem soká lejendő
megszabadittatássokat.

Buenos - Ayresben néhány ott
tartózkodó Frantzia tiszték ellen pert in-
ditottak, azzal vádolván őket, hogy a'
Carracasi Royálistákkal titkos levelezést
folytattak. Kettő ezen Frantzia tiszték
közzül, kiknek neveik *Robert* és *La-
gresse* már még *Aprilis'* elején agyon
is lövették, hármon pedig, ugymint:
Parchappe, *Mercher* és *Agramet*, szám-
kivetésbe küldették.

Spanyol Ország.

A' Frantzia újságlevelekben ezek ta-
láltatnak *Madridból* Augustus' 26-diká-
ról: — „*Ferdinandus* Király fényes pom-
pával tartotta Jul. 28-dikán a' *Sacedoni*
ferdőről *Madridba* lett visszamenetelét
az *Infansoknak* 's *Infantineknek* társasá-
gokban, a' kik elejébe kimentek vala. —
A' Radiksi készültek legnagyobb iparko-

dással tételtelnek. A' nagy expeditzióknak ki-
vezése mint látszik meghatározott módon
Septemberre van meghatározatva. — A' Flo-
ridák' által engedtetését illető Kötésnek
megerősítettése még mind ez ideig *in su-
spenso* van. — Az Exminister Marquis Ca-
sá-Irujo ellen való pernek előelintéztetése
egészszen készen van, de úgy látszik, hogy
nintsen a' vád úgy megfundáltatva, hogy
a' pert tovább folytatni lehessen. Exmi-
nister Pizarrórol halgatás van; az a' hír,
hogy ellene is pert akarnának indítani,
nem valóságosult-meg. Don Onis még
mind a' maga *Salamanca* mellett lévő
jóságán Cantala Piedrán tartozkodik.

Török Birodalom.

A' Konstantzinápolyi legújabb tudó-
sítások szerint, a' mellyek Jul. 26-dikán
indultak, azok a' verekedések, a' mel-
lyek azon hónapnak 10-dikére viradó éj-
jel néhány Jantsár Regementek között
elő fordultak vala, a' következett éjjel,
kevés órákig tartott tettetésből való el-
tsendesedés után, ismét, még pedig sok-
kal nagyobb dühösséggel megújítottak,
és csak az ő Agájoknak's néhány fő tiszt-
jeiknek nagy iparkodássok által több órá-
kig tartott vérontás után tsendesítethe-
tett-el. A' Nagy Admirális azzal vádol-
tatván, hogy ezen alkalmatossággal nem
viselte volna magát éppen úgy, mint hi-
vatala magával hozta volna, letétezt 's
Smyrnába küldetett számkivetésbe.

Német Ország.

A' Bergi vidékekről ezeket írják
Jul. 28-dikán: — „Substitutus-Prokurá-
tor Mühlensfels, a' kit Koloniában
elfogtak, még be van zárva. — Doktor
Felleniust, kit Elberfeldben fogtak-
el, Jul. 26-dikán elvitték Berlinbe;
de, mint mondják, nagyon betsületesen
bántak véle a' Politziai Biztosok. Gya-

nithatóképpen azért vitték Berlinbe, hogy
az utánna való vizsgálódás hamarabb el-
végződhessek, mint sem ha Berlinből le-
velezés által folytatódnék.

Dobberanból (a' Meklenburg-
Strelitzi vidékekről) Aug. 12-dikén írják,
hogy ott a' duellálási dühösségnek ismét
egy új áldozatja fordult elő. Két Urak,
Borstel és *Pleez*, a' Fáró-asztal mellett
özszeveszván, *Borstel* egy fiatal Ur, éle-
tével áldozott. A' sikra kiálván, 's a' lö-
vés *Pleezet* illetvén, úgy érte amazt,
hogy helyben mindjárt meghalt.

Olasz Ország.

A' Romában meghalálozott Spa-
nyol Királyné Maria Luisia holt teste'
hármas koporsóját a' Vaticanum' kriptá-
jából nem régen kihozván, törvényes meg-
esmertetés után az ott lévő Spanyol Kö-
vetnek által adták, ki azt Gaétába vi-
tette, hogy onnét a' férjének IV-dik Ká-
rolynak holt testével egygyütt egy fregá-
ton Spanyol Országba vigyék, 's ott őket
a' familia' kriptájába (temetőjébe) örök
nyugodalomra letegyék.

Pármába a' Decimális törtszám sze-
rént veretett pénz nemet vették-fel vala-
mint az aranyban, úgy az ezüstben is.

A' Chamberiből jött levelek szerint
a' Menykő a' Chateaux-Neufi tem-
plomba Julius' 11-dikén beütvén, 10 sze-
méllyeket megölt, és 40-vent többnyre na-
gyon terhesen megsebesített, kik között
van maga a' Pap is. Ugyan azon napon
egymás oda közel lévő faluban négy gyer-
mekek a' nehéz idő elejébe harangozván,
hármát közzülök a' Menykő a' földre
vert, a' negyediket pedig egészszen ha-
muvá égette.

Oberster Macirone (a' Murat
volt Adjutánsa) már néhány versben kül-
dött a' Déli Amériikai Insurgensek' szá-
mára ferverbuált katonaságoi, valamint Ir-
landiából, úgy a' Tamesisről is Angliá-

ból. Most Belgiumból indított útnak ugyan oda egy szállítványt, de már ennek oly utasítást adott elejébe, hogy Angliába vagy Irlandiába ki ne kössön, hanem egyenesen folytassa útját Amerika felé.

Frantzia Ország.

Párisban a' *Renommée* nevű újságleveleknek íróját valami idegenekötön, duellálásra kihíván Augustus' 12-dikén a' viaskodás' helyére kimentek, hanem míg a' megvíváshoz bárátságosan hozzá foghattak volna, összeveszték affelelt, hogy mitsoda fegyverrel és hányan vijjanak-meg. A' veszekedésközben Politziai emberek érkeztek-meg, kik magokat köztbe tévén a' megvívást megakadályoztatták. De ezzel tsakugyan nem lett vége a' dolognak, minthogy az idegenek közül hárman 's a' nevezett újságnak íróji közzül is ugyan annyin, 14-dikben jó reggel a' városon kívül megjelenvén, annak módja szerint megverekedtek. Renzy nevű írója az újságnak, kit különben is egy derék ifjú könyvirónak tartanak, terhesen megsebesített tsak nem abban a' szempillantásban, minekutánna már a' maga viaskodó társát ő is megsebesítette volna.

Az a' Biztosság, melly a' XVI-dik Lajos Király' hűséges Komornyikjának Malesherbesnek emlékezetére felállítandó oszlopról gondoskodik, egyebek közt a' Svétziai Királyt is megkereste levelével, melyre ilyen választ vett ezen Felségtől: — „Uraim! Az Uraságtok' Jul. 7-dikén hozzám írott levelét vettem, 's minthogy én Malesherbesnek, a' Király cránt viseltető hűség' ezen nemes áldozatjának principiumait betsülöm, sietek részese lenni azon igyekezetnek, melly a' következő világ előtt bizonyságul fog szolgálni arra, hogy melly nagyon betsülje a' mostani világ ezen tiszteletre méltó embernek virtusait. Kérem tehát Uraságtok-

kat, hogy az alairók' laistromába engemet is irjanak-fel 2000 Frankokkal. Köszönöm Uraságtoknak, hogy nékem alkalmatosságot szolgáltatottak annak megbizonyítására, hogy melly nagy tisztelettel viseltessenek én a' Monarkhák' legitimussága eránt. Ditsősséges és Felséges dolog ezen legitimusság, minthogy ez a' nemzetek' legitimusságának nagy principiumából veszi származását. — Károly János.

Svétzia.

A' közönséges levelekben ily levele jött ki Raks nevű Professor Urnak, ki most Finlandiában utozik: — „Colmártól nem meszsze van az az emlékezetes hely, a' hova Gustav Vasa legelőbb a' Német földre kiszállott, midőn *Lübeckhez* ment, 's a' melly hely még most is, mint nagy emlékezetnek tárgya, úgy mutogattatik az ottjáróknak. A' mostani Svétziai Király, Károly János, az előtte volt Király' idejében, még Koronaörökös korában, egy alkalmatossággal ezen helynek megnézésére Svétziából által evezvén, mondják, hogy ott a' földet megsokolta, oda emlékeztető irást tétetett, 's mint reliquiát, a' földről egy kevés füvet felvén, magával elvitt onnét. Ezen tárgyat nem lehet az embernek elméjében forgatni, a' nélkül, hogy az emberi történeteknek változandósága által érzékenyül meg ne illettessék. Az akkori Futónak maradéka most az Europai legelsőbb thronusok' egygyikén ül: 's az Oltalmazónak Gustav Vásának utolsó Koronás törzsöke, távol lévő Országokon kering ide 's tova.“

Orosz Birodalom.

Az Oroszbirodalom béli Oskolák' állapotjáról ilyen megjegyzést közlenek a' közönséges levelek: — Ezen véghetetlen birodalom külömbkülömb részeiben 58 Papi Oskolák találtak, mellyek között

4 Akadémiák, 36 Seminariumok, és 18 olyan alsóbb Oskolák vannak, hol az Arithmetika, az Orosz nyelv, és a' Vallás, a' tanuláshoz főbb tárgyaik. A' tanuló' száma, kik most ezen 58 Oskolákban találtatnak, és a' kik nagyobbadon a' Státus' költségén tartatnak, 26,000-re te-
lik. A' négy Akademiákban, a' hol 50 Tanító-
tók vannak, 4000 tanuló; a' 36 Seminariumokban 207 Tanító és 20,000 Tanuló, az alsóbb 18 Oskolákban pedig valami 2000 tanuló és 80 tanító lehetnek.

A' mi a' Fekete tengeren való kereskedésnek mostani virágzó állapotját illeti, itélni lehet valamennyire rolla ezen megjegyzésből, hogy a' Konstantzinápolyi tsatornán be a' Fekete tengerre az Odes-sai kikötőhelybe csak Junius' első két heteiben 92 kereskedőhajók eveztek-be, mellyek között 26 Orosz, 20 Austriai, 11 Anglus, 3 Frantzia, 25 Spanyol, 2 Nápolyi, 2 Sárdinai, 1 Toskánai, 's 2 Joniai zászlósok voltak.

Elegyes Dolgok.

Austriában született 's ugyan itt a' közönséges ispotályban mint fő Orvosi Tanító több esztendőig szolgált, most Pruszsiai Generalis Orvos, vagy Orvos Generalis Rust Ur, azon Orvosi tudományos gyűjteményének, a' melly Gyógyítási Tudomány Magazinuma nevezet alatt nyomtatatik, hatodik kötetében, oly dühös-kutyamarás ellen való Orvosságot hirdetett-ki, melly l az Austriai és Slésiai falusi lakosok már néhány ember-évtől fogva élnek. Áll ezen orvosság össze tört, friss, 's megért dióból és friss Rutából, mellyet mézzel felelegyítve, reggel éhomra 's az estvéli étel után egy óramulva, egy tele evőkalánnyal, abban az esetben pedig, ha a' dühösség már jelen volna, két tele kalánnyal kell bevenni. Egyszersmind ajánlatnak mellette, elmebeli tsendesség, diéta, meleg-

ség, és hogy a' beteg magát az orvosságnak bevetele után az ételtől megtartoztassa. Ezen közönségessétételt Herceg Blüchernek lehet köszönni, kinek a' táján vannak jószágai, hol az ezen Orvossággal való gyógyítás módja divatjában foly, melyre nézve jóvallja Doktor Rust Ur, hogy nevezzék ezen Orvosi szert Herceg Blücher Orvosságának, annyival is inkább, minthogy ennek, az Austriában a' dühös-kutyamarás ellen bizonyos Orvosiszernek találtatott, *Herceg Schwarzenberg Porához*, nagy hasonlatossága van.

Annak megtudhatására, hogy valyon azon madarak, mellyek az esztendő hideg részének elkövetkezésével töllünk eltávozni 's tavasszal ismét megjelenni szoktak, hova szoktak menni, Berlinben 20 fiatal golyának nyakára, a' mellyén rézpléh nyakra való formálag függő czimert függesztettek, ily czímirással: Berlin 1819. Így talám ki lehet a' dologból valamit tanulni. Megirjuk a' jövő tavaszon.

Egy, Napnyugoti Indiában *S. Croix* szigetén született Dánus ifjú ember, a' Sundon (a' Seciandia és Svétzia között lévő tengertsatornán) oly uszási próbát tett, melly által a' Leander és Lord Byron tselekedetjeket, kik a' Hellespontus tengeren (a' Dardanellák közt) által usztak, jóval felyül multa. A' Dardanellák vagy az Abydo és Sesto között, a' Marmora tengeréről az Archipelagusra vivő tsatorna, oly keskeny, hogy csak egy Anglus mértföldet teszen. Hogy a' Lord Byron útját, mellyet ő ezen tsatornán Anglus Tengerihadnagy Ekenpráddal egygyütt, egy óra és 10 minuta alatt uszva tettek, még is 4 Anglus mértföldnyire számlálják, ez onnét van, hogy a' víznek sebes folyása miatt az uszást nem egyenesen, hanem tsapanolag (résut) kellett tenni-ek. A' Sund' szélessége pedig Cron-

Durgtól fogva Helsingborgig, éppen 4 Anglus mérföldet teszen: hanem, mint-hogy az Uszó, a' viznek nagyon sebes folyása 's hánykodása miatt Helsingborghoz a' partra ki nem kapaszkodhatott, tehát lefelé még Graves nevű halászfaluig kénytelenített folytatni evezését, a' melly Helsingborghoz 2 óra távolságra esik. Evezése közben szüntelen egy Dánus tiszt kísérte tsajkával 3 hajóslegényekkel, oly közetről, hogy szemek előschol el nem vették. A' Sund közepé' táján nagy habokkal és tengerhánykodással kellett küszködnie, a' mellyek mint valamely hal felett, úgy tsapkodtak felette össze es által meg által.

A' Salzburgi újságban ily tudósítás található Taxenburghól Aug. 16-dikáról: — „Itt a' Fuschabad' környékén nagyon szomorú dolog történt. Egy Warschaui S...l nevű útas, ki ezen ferdőn hat hónapot töltött, 's mint természetvizsgáló a' környéki hegyeken jár-kált, e' h. 11-dikén délután a' Gemsburg nevű magas kösziklának oldaláról a' mélységbe leesett 's holt testét másnap' reggel egy juhász kutya kereste-fel. Ezen szerentsetlen már a' harmadik esztendejét töltötte, egy inasával egygyütt, utozásban; Dresdából és Bétsből jött vala ide; Tyrolisból Olaszországba akart menni. Még tsak 27 esztendős lévén, hátrahagyott Frantzia irásai azt mutatják, hogy szép talentumokkal birt. Szerentséjén halálát az ő 60 esztendős atya talám az újságokból fogja legelőbb megtudni. Annak a' gondatlanságnak köszöni halálát; hogy nedves időben, minden vezető nélkül, minden hegymászáló bot és vas eszköz nélkül ment-fel, ifjúi vakmerőséggel ezen magas hegyre botánizálni és a' szörnyű magosságú Glocknernek megtekintésére, a' midőn hirtelenül nagy köd támadván a' magas tetőket megszeléttette. A' józan okosság ki-

vánná az ifjú utasoktól, hogy az efféle veszedelmes helyeken tapasztalt vezér nélkül ne járhaljanak.

Egy új példája a' hosszú és boldog életnek: — Morvaországban Prosnitz nevű 'Sido faluban Jul. 23-dikán életének 111-dik esztendejében halt-meg Gerstl Scheuer Back nevű öreg atya. Született ugyan ezen helységben 1708-ban Május hónapban. Kétszer lépett házossági életre; először 26, másodszor 70 esztendős korában. Halála előtt esztendővel jutott másodszori özvegyiségre. Első házosságában 45, a' másodikban 57 esztendőt töltött. Első feleségével nemzett 9 gyermeket, kiktől 10 unokáji és 14 unokagyermekai lettek. Megjegyzést érdemel, hogy ezen öreg a' maga 96-dik esztendejében egy napon reggeltől fogva estvig Prosnitzból Troppauba ment gyalog, a' melly 11 mérföldnyi útát tesz; 107-dik esztendejében még úgy lovagolt mint akár melly ifjú ember; halálát megelőző napon még az utszán látták; 's utolsó ebédjén és vatsoráján is oly sokat evett, hogy akár melly erős embernek elég lehetett volna. Nem is betegség, hanem tsupa előregedés miatt halt-meg, 's egész halála órájáig mind az öt érző testi tehetségeit úgy megtartotta, hogy se' a' hallásban se' a' látásban semmit nem szenvedett, még tsak okulárra se' volt szüksége soha, mellyet kemény testi alkatásának, örökké tartott állandó egészségének, 's mindenkori vidámságának lehet tulajdonítani — vagy talám, hogy nagy öregségében újabb házossági életre lépven, a' felesége' ifjú érzékenységeitől az ő öreg érzékenységei is meg-ifjadtak.

Regensburghól 10 személyek, a' Dunán le egy halász tsajkán, bútsura utozván, Stadtamhofnál kiszállani, 's onnét útjokat a' *Maria-Orti* Szent képhez folytatni szándékoztak. Midőn ép-

pen a' híd alatt mentek, a' víz felettébb sebes a' hab a' tsajkába belé tsapott, 's kálomben is áradt lévén, 's azt felfordítván, egy szempillantat alatt eltűntek szem elől, Tsak 2 férjfi és 2 asszony személyt foghattak ki életben; hat oda vészelt. Örvény is nagy lévén ezen híd alatt a' víz egyszerre lesodrotta őket a' mélységbe, a' honnét többé fel se' emelkedhettek.

A' Carlsruhei Újság Aug. 14-dik darabában nagyon ditsérnek bironyos Szőlőfának nemét, melly ott *Aspirant blanc sans pepins* (magtalan fejer Aspirant) név alatt esmeretes. Nem lévén magva egészen által-látszó; sok egyéb legjobb szőlőnemeknél kevesebbé szenved a' kedvetlen idő miatt; jól is terem, melynek bizonyására azt hozza-fel a' tudósító, hogy az a' szőlő-tő, mellyel ott a' Nagy Herczegi Botanicus kertben próbát tettek, most 4-dik esztendejében jár, 's 55. négyszegű nyomnyi kiterjedésén 251 gerezdeket termett, mellyek már ekkor (Aug. 14-dikén) érni kezdtek.

Uj-találmány. — *Nápolyban* egy derék Mathematicus, mint írják, nagyon alkalmas módot talált-fel a' theatromokon való jádzó helynek megvilágosítására. Erre ő egy nagy üveg golyobist talált-fel, melly a' jádzó helyet akar melly nagy legyen, sokkal jobban megvilágosítja, mint az eddig gyakoroltatott métsék vagy üvegek, mellyek alólról bortsátják-fel a' világosságot, melly világosságnak, azonkívül hogy nagy erejek által a' nézők' szemeknek kedvetlen alkalmatlanságot okoznak, még az a' fogyatkozássok is meg van, hogy a' jádzó' ab-

rázati formáját egészen elformátlanítják a' nézők szemeknek. Ez az egy nagy üveg golyobissal való világosítás egész nap-formát ad a' jádzó helynek, mert ez nem áll egy helyben, hanem a' játék' kezdetén, a' színek azon oldalán, melly a' napkeletet ábrázolja, feljövén, lassan a' legfelső pontra hág, a' hol delet ábrázol, 's végezetre onnét Napnyugotra hasonló lassusággal közelit, 's végre, mint a' valóságos nap lemenni látszik, úgy ez is. Igéri a' feltaláló, hogy a' holdat is ekképpen fogja a' theatromon ábrázolni, hasonló üveg golyobis által.

Újabb Újságok.

Spanyol Ország. — Emlékezet vala az Újságlevelekben, hogy valami *Melchor* nevű *Gyerilla* (kit akkor Haramia-vezérnek nevezünk) *Extremadura* ban a' falukon és apróbb városokban adót tsikor-fel. Őtet eddig tsak valami közönséges utonálló tolvajbánda' vezérének lenni tartották. Most ellenben már egy Proklamatióját is közlik az Anglus levelek, melyben magát, ugyan ezen *Melchor*, *Constituzionális Vezérnek* nevezi, a' mostani Országlószéket motskos szemrehányások által alatsónítja, 's a' Spanyolokat közönségesen meghívja, hogy szabadságoknak megszerzésére keljenek-fel. Azt is erőssítik ugyan ezen Anglus újságlevelek, hogy ezen *Melchor* 6 vagy 8 száz izmos *Guerillásoknak* a' vezére. De azt lehetne kérdezni, így szoll egy közönséges levél, hogy valyon ez a' Proklamatió is, mint már sok mások, nem Angliában készült-é?

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czédulában: —

Aug. 24-dikén 247 $\frac{1}{2}$ — 25-dikén 247 $\frac{1}{2}$ — 26-dikén 248 — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

István Első Szent Királyunknak innep nagy fényességgel innepeltetett az idén is. — Ugyan a' két városnak figyelmét előtte való estve 7 órakor, az innep hajnalán 4 órakor minden templomokban a' nagy harangok meghuzatván kellemesen felgerjesztették. A' megtett főbb rendelések szerint minden Parochiák, és Czéhek zászlóikkal jókor a' Budai várba felsereglettek. 7 óra után az Egyházi Rend fényes készüléttel a' Sz. Sigmund templomában, az oltáron lévő Sz. Kéz előtt Solyosmát kezdett és annak végével megindult a' sor a' fő Plébánia templom felé, az Alsó Iskolák, a' Plebániákbeli Nép, a' Czéhek, a' Gymnasiumok, az Universitas, a' két Városi Magistratus, Nemes Pest Vármegyének fő Tisztjei, a' Politicum, és Juridicum Dicasteriumok, fényes öltözetekben és díszes rendel megjelenvén a' Papság a' Sz. Kezett vitte, melly mellett az Universitásból 12 ifjak egy Vezérrel tettek tiszteletet. A' menet közben, melly méltóságos szép rendel történt, Deák, Magyar, és Német nyelven a' Sz. Istvánról való énekek zengettek, 's a' harangok zugtak. A' fő plébánia templomban a' nagy oltár előtt két oldalról való székekben a' Politicum és Juridicum Dicasteriumok, és a' Generálisok 's fő Tisztek telepedtek meg. Akkor mindjárt a' Prédikáziók kezdődtek, a' templomban a' Magyar, az Udvaron a' Német. Amazt Nagy Tisztel. Német György Ur Izsai Plébánus, Consiliarius Német János Urnak, Causarum Directornak érdemes fja, tellyes egyházi buzgósággal, 's fontos ékesszóllással mondotta; emezt pedig Nagy Tiszteletű Wihoffer Jó'sef Ur, a' Bubi Gymnasiumnak Exhortatorá isméretes Orátori tehetség-

gel tartotta. Következett a' Nagy Mise, mellyet Méltóságos és Fő Tisztelendő Kovalik János Püspök és Generális Vicarius Ur éneklette, a' ki a' Processiót is vezette. — Mise után hasonló díszes rendel tért vissza az egész gyülekezet. A' midőn pedig a' Sz. Kéz szokott helyére letétnék, a' papi Solyosma alatt a' piaczokon álló Katonaság és Polgárság háromszori Salvét adott, mellyre ugyan annyiszor a' bástyákon lévő ágyuk feleltek.

B é t s.

A' múlt vasárnapon Bétsben is épületes buzgósággal innepelték az itt találtató Magyarok ezen Nemzeti nagy napot, melyre az előkelőbbek különös nyomtatott czédulák által előre meghivatztatván, nagy számmal megjelentek vala. Az innep minémüségét legjobban kifejezhetjük az által, hogy az elmondott Prédikáziónak egész czímirását ideiktatjuk: mint következik:

„Királyi Szíve Szent Istvánnak, Magyarok első Keresztény Királyának, és Apostolának, mellyet a' nemes magyar nemzet jeles ünneplése alkalmatosságával elő adott Bétsben, a' T. Kapuzzinus atyák templomában, Kis-Aszszony havának 22-dik napján 1819-dik esztendőben, Vörös Jó'sef, Vásár-Út Mező Városnak Plébánossa, Al. Csalóközi más. Al. Esper. T. N. Komárom Vár. és T. N. Érseki székk. Táb. Bir. Sz. Bened. Conv. Garan mellett Conv.“

A' Szentirásbéli hely, melyről ezen tudós Prédikázióban magyarázat tétetett e' volt:

Mint a' vizek oszlása, úgy a' Király szíve, az Ur kezében, valahová akarja, oda hajtya azt. Példa beszéd: K. 21. R. 1. v.